1-variant

1. IoT qishloq xoʻjaligida qanday ishlatiladi? IoT qishloq xoʻjaligida qanday yordam beradi? Uchta misol keltiring, ularni ishlash prinsipini batafsil tushuntiring. Har bir misolda qanday sensorlar va qurilmalar ishlatilishini tushuntiring.

Javob:

IoT (Internet of Things — narsalar interneti) qishloq xoʻjaligida samaradorlikni oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va hosildorlikni nazorat qilishda katta yordam beradi. Quyida IoT texnologiyasi qishloq xoʻjaligida qanday qoʻllanilishi va uchta aniq misol keltirilgan, ularning ishlash prinsipi va ishlatiladigan sensorlar bilan:

1. Aqlli sugʻorish tizimi

Ishlash prinsipi:

Tuproqdagi namlik darajasi sensorlar yordamida oʻlchanadi. Agar tuproq quruqligi ma'lum chegaradan past boʻlsa, IoT tizimi nasosni avtomatik ishga tushirib, ekinlarni sugʻoradi. Tizim quyosh energiyasi bilan ishlashi mumkin va simsiz aloqada boʻladi.

Qo'llaniladigan sensor va qurilmalar:

- Tuproq namligi sensori (Soil Moisture Sensor): Tuproqdagi suv miqdorini oʻlchaydi.
- Temperatura sensori (DHT11 yoki DHT22): Havoning harorati va namligini aniqlaydi.
- Arduino/ESP32: Sensor ma'lumotlarini o'qib, qaror qabul qiladi.
- Nasos va rele moduli: Suvni haydash uchun ishlatiladi.
- Wi-Fi moduli: Masofadan boshqarish yoki monitoring qilish uchun.

Foyda: Suv sarfi kamayadi, oʻsimliklar doimo kerakli miqdorda suv oladi, ishchi kuchiga ehtiyoj kamayadi.

2. Ekinlar monitoringi uchun dron va kamera tizimi

Ishlash prinsipi:

Dronlar IoT bilan integratsiya qilingan kameralar orqali dalalarni aylanib chiqadi. Ular NDVI (Normalized Difference Vegetation Index) asosida oʻsimlik salomatligini tahlil qiladi. Dronlar yigʻgan ma'lumotlar tahlil qilinib, muammo mavjud joylar aniq belgilanadi.

Qo'llaniladigan sensor va qurilmalar:

- Multispektral kamera: Oʻsimlik salomatligini turli yorugʻlik toʻlqinlarida koʻrib baholaydi.
- **GPS moduli:** Dronning aniq joylashuvini aniqlash uchun.
- Wi-Fi/LoRa moduli: Uzoq masofaga ma'lumot uzatish uchun.
- **IoT platformasi (masalan, ThingsBoard yoki Blynk):** Ma'lumotlarni ko'rsatish va saqlash.

Foyda: Oʻsimlik kasalliklari erta aniqlanadi, oʻgʻitlash va purkash manzilli bajariladi, resurslar tejaladi.

3. Chorvachilik monitoring tizimi

Ishlash prinsipi:

Har bir hayvonga oʻrnatilgan IoT qurilmalar orqali ularning harakatlanishi, tana harorati va joylashuvi kuzatib boriladi. Bu orqali sogʻliq muammolari, homiladorlik holati yoki gʻayritabiiy harakatlar aniqlanadi.

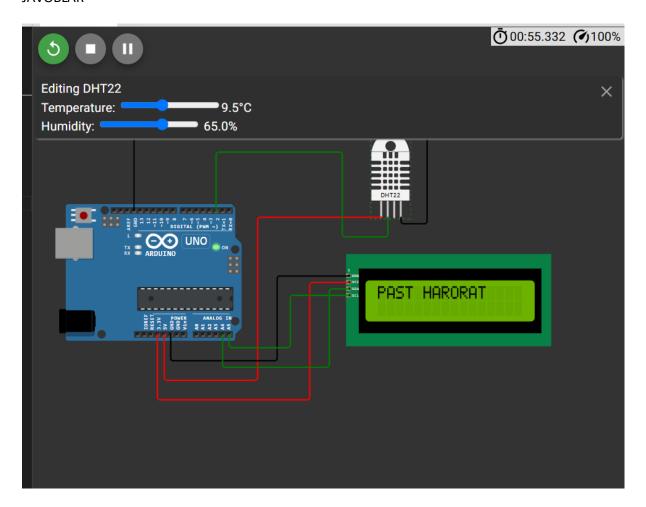
Qo'llaniladigan sensor va qurilmalar:

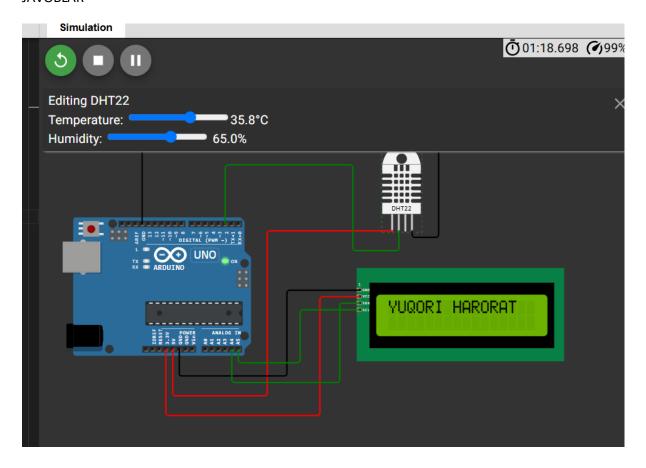
- **GPS treker:** Hayvonning joylashuvini aniqlaydi.
- **Tana harorati sensori:** Ichki tana haroratini oʻlchaydi (masalan, RFID bilan birga ishlovchi implant).
- Accelerometr: Harakat faolligini aniqlaydi.
- LoRa/ NB-IoT moduli: Qishloq hududida uzoq masofali aloqani ta'minlaydi.

Foyda: Hayvonlar sogʻligʻi nazoratda boʻladi, yoʻqolgan hayvonlar tez topiladi, veterinar aralashuvi samaraliroq boʻladi.

2. LCD1602 va DHT22 bilan issiqxona tizimi yaratish. LCD1602 hamda DHT22 harorat va namlik sensori yordamida arduinoda issiqxona tizimini yarating, unda quyidagi shartlarni bajaring: - LCD 1602'da harorat va namlik koʻrsatilsin. - Harorat 30 darajadan oshsa, "YUQORI HARORAT" yozuvi LCDga chiqsin - Harorat 10 darajadan tushsa, "PAST HARORAT" yozuvi LCDga chiqsin

10 dan past harorat natijasi

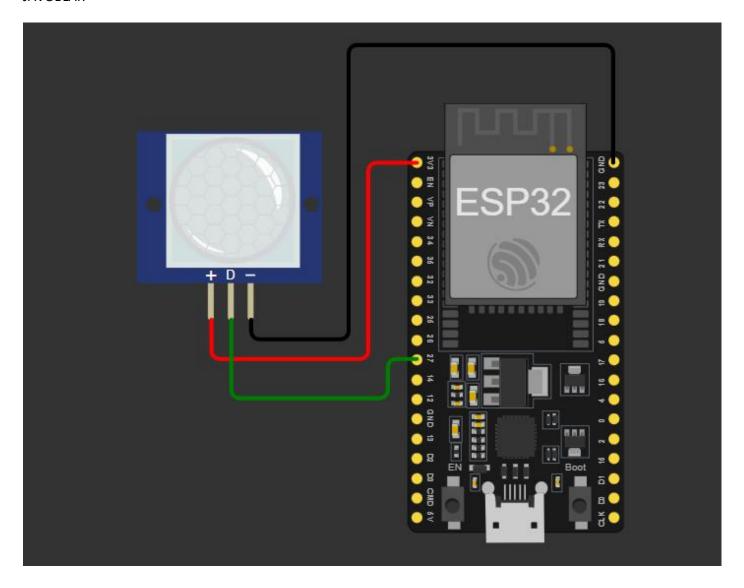

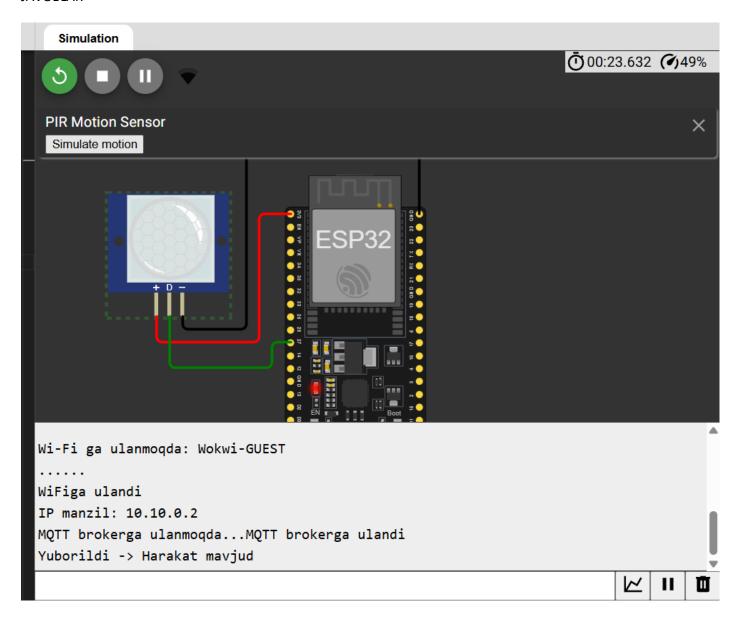
```
#include <Wire.h>
#include <LiquidCrystal_I2C.h>
#include <DHT.h>
// LCD1602 I2C manzili odatda 0x27 bo'ladi
LiquidCrystal_I2C lcd(0x27, 16, 2);
// DHT22 sensor
#define DHTPIN 2
#define DHTTYPE DHT22
DHT dht(DHTPIN, DHTTYPE);
void setup() {
  lcd.begin(16,2);
  lcd.backlight();
  dht.begin();
void loop() {
  float temp = dht.readTemperature();
  float hum = dht.readHumidity();
  lcd.clear();
  if (isnan(temp) || isnan(hum)) {
    lcd.setCursor(0, 0);
```

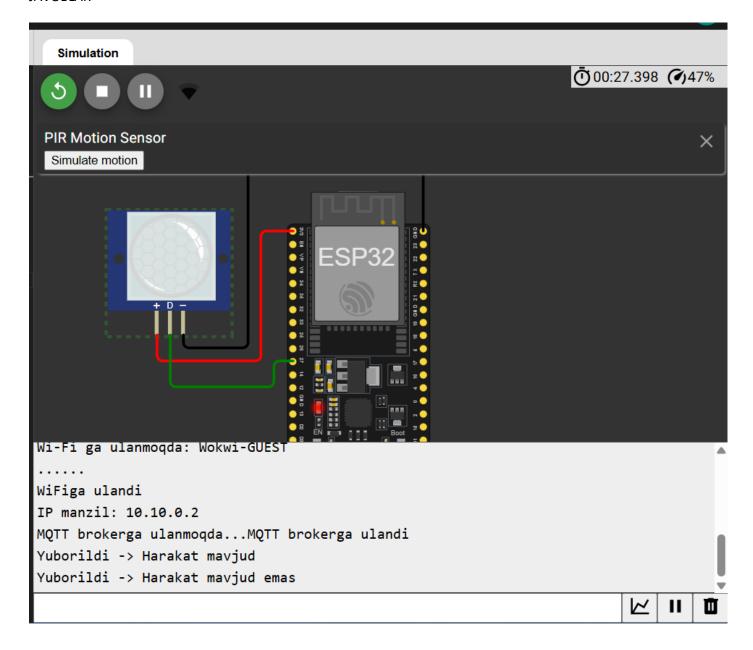
```
lcd.print("Sensor xatosi!");
  delay(2000);
lcd.setCursor(0, 0);
lcd.print("T: ");
lcd.print(temp);
lcd.print((char)223); // Gradus belgisi
lcd.print("C");
lcd.setCursor(0, 1);
lcd.print("H: ");
lcd.print(hum);
lcd.print("%");
delay(2000); // ma'lumotni 2 soniyada yangilash
// Harorat shartlarini tekshirish
if (temp > 30) {
 lcd.clear();
  lcd.setCursor(0, 0);
  lcd.print("YUQORI HARORAT");
  delay(2000);
} else if (temp < 10) {</pre>
  lcd.clear();
  lcd.setCursor(0, 0);
  lcd.print("PAST HARORAT");
  delay(2000);
```

```
"connections": [
    [ "dht1:VCC", "uno:5V", "red", [ "v0", "h-182.4", "v240", "h-124.8" ] ],
    [ "dht1:SDA", "uno:2", "green", [ "v28.8", "h-67.1", "v-124.8", "h-163.2" ] ],
    [ "dht1:GND", "uno:GND.1", "black", [ "v9.6", "h38.4", "v-144", "h-422.4" ] ],
    [ "lcd1:GND", "uno:GND.2", "black", [ "h-105.6", "v124.8", "h-144" ] ],
    [ "lcd1:VCC", "uno:3.3V", "red", [ "h-57.6", "v172.9", "h-230.4" ] ],
    [ "lcd1:SDA", "uno:A4", "green", [ "h-28.8", "v115.4", "h-144" ] ],
    [ "lcd1:SCL", "uno:A5", "green", [ "h-86.4", "v77.1", "h-86.4" ] ]
],
    "dependencies": {}
}
```

3. ESP32 dan foydalangan holda MQTT brokerga xabar yuborish (MQTT broker: broker.hivemq.com) ESP32, PIR sensori va MQTT broker orqali quyidagi shartlarni bajaruvchi loyiha tuzing: - ESP32 WiFi tarmog'iga ulansin hamda, Serial monitorga "WiFiga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - ESP32 MQTT tizimiga ulansin hamda, Serial monitorga "MQTT brokerga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - Ulanish amalga oshirilgach PIR sensori holatini MQTT brokerga yuboring: "Yuborildi ->Harakat mavjud" yoki "Yuborildi ->Harakat mavjud emas".

Kodi

```
#include <WiFi.h>
#include <PubSubClient.h>

// WiFi sozlamalari
const char* ssid = "Wokwi-GUEST";
const char* password = "";

// MQTT broker manzili
const char* mqtt_server = "broker.hivemq.com";

// PIR sensor GPIO pini
const int pirPin = 27;

// MQTT ob'ektlari
WiFiClient espClient;
PubSubClient client(espClient);
```

```
int lastPirState = LOW;
void setup_wifi() {
  delay(10);
  Serial.begin(9600);
  Serial.println();
  Serial.print("Wi-Fi ga ulanmoqda: ");
  Serial.println(ssid);
 WiFi.begin(ssid, password);
 while (WiFi.status() != WL_CONNECTED) {
    delay(500);
    Serial.print(".");
  Serial.println("\nWiFiga ulandi");
  Serial.print("IP manzil: ");
  Serial.println(WiFi.localIP());
// MQTT brokerga qayta ulanish
void reconnect() {
 while (!client.connected()) {
    Serial.print("MQTT brokerga ulanmoqda...");
    String clientId = "ESP32Client-" + String(random(0xffff), HEX);
    if (client.connect(clientId.c_str())) {
      Serial.println("MQTT brokerga ulandi");
    } else {
      Serial.print(" Xatolik, kod: ");
      Serial.print(client.state());
      delay(5000);
    }
  }
void setup() {
  pinMode(pirPin, INPUT);
  setup_wifi();
  client.setServer(mqtt_server, 1883);
void loop() {
 if (!client.connected()) {
    reconnect();
  client.loop();
  int currentPirState = digitalRead(pirPin);
  if (currentPirState != lastPirState) {
    if (currentPirState == HIGH) {
```

```
Serial.println("Yuborildi -> Harakat mavjud");
    client.publish("iot/pir", "Harakat mavjud");
} else {
    Serial.println("Yuborildi -> Harakat mavjud emas");
    client.publish("iot/pir", "Harakat mavjud emas");
}
lastPirState = currentPirState;
}
```

```
"version": 1,
 "author": "ww",
 "editor": "wokwi",
 "parts": [
   { "type": "board-esp32-devkit-c-v4", "id": "esp", "top": 0, "left": 0, "attrs": {} },
   { "type": "wokwi-pir-motion-sensor", "id": "pir1", "top": 13.6, "left": -132.18,
"attrs": {} }
 ],
 "connections": [
   [ "esp:TX", "$serialMonitor:RX", "", [] ],
   [ "esp:RX", "$serialMonitor:TX", "", [] ],
   [ "pir1:VCC", "esp:3V3", "red", [ "v19.2", "h76.8", "v-96" ] ],
   [ "pir1:GND", "esp:GND.2", "black", [ "v9.6", "h47.74", "v-144", "h124.8" ] ],
   [ "pir1:OUT", "esp:27", "green", [ "v38.4", "h76.66", "v-9.6" ] ]
 ],
 "dependencies": {}
```

2-variant

1. IoT sogʻliqni saqlashda qanday ishlatiladi? IoT sogʻliqni saqlashda qanday yordam beradi? Masofadan bemor monitoringi (RPM) tizimi qanday ishlaydi? RPM uchun qanday sensorlar ishlatiladi va bemorlar uchun qanday foyda keltiradi? Uchta misol keltiring.

IoT sogʻliqni saqlashda qanday ishlatiladi?

IoT (Narsalarning Interneti) sogʻliqni saqlash sohasida **real vaqtda ma'lumot toʻplash**, **masofadan tibbiy kuzatuv**, va **favqulodda holatlarda tezkor xabar berish** orqali tibbiy xizmat sifatini oshiradi. IoT qurilmalari yordamida bemorning sogʻligʻi haqidagi ma'lumotlar avtomatik tarzda yigʻilib, shifokorga uzatiladi.

Masofadan bemor monitoringi (RPM) tizimi nima va qanday ishlaydi?

RPM (Remote Patient Monitoring) — bu texnologiya orqali bemorlar oʻz uylarida boʻlgan holda tibbiy holati doimiy ravishda kuzatiladi. Sensorlar bemorning haroratini, yurak urish tezligini, qon bosimini va boshqa koʻrsatkichlarini oʻlchaydi va **Wi-Fi yoki mobil tarmoqlar orqali shifokorga uzatadi**.

RPM orqali shifokorlar tezda ogʻishlarni aniqlaydi va erta choralar koʻradi, bu esa bemorning hayotini saqlab qolish imkonini oshiradi.

RPM tizimida ishlatiladigan asosiy sensorlar:

Sensor turi O'lchaydigan ma'lumot

ECG sensori Yurak ritmi (elektrokardiogramma)

Pulse oximeter Qonda kislorod miqdori, yurak urishi

Body temperature sensor Tana harorati

Blood pressure sensor Qon bosimi

Gliko-sensor (CGM) Qand miqdori (diabetiklar uchun)

★ 3 ta real misol:

1. 2 Yurak ritmini kuzatish (ECG monitoring):

- Sensorlar: ECG patch (elektrodlar) va ESP32 kabi IoT moduli.
- Prinsipi: Sensor yurak impulslarini aniqlaydi va Wi-Fi orqali serverga uzatadi.
- Foydasi: Arterial fibrillatsiya yoki yurak urishidagi nosozliklar erta aniqlanadi, shifokor ogohlantiriladi.

2. I Tana haroratini doimiy kuzatish:

- Sensor: DS18B20 yoki MAX30205 tana harorat sensori.
- Prinsipi: Sensor tana yuzasidagi haroratni oʻlchaydi va ma'lumotlarni MQTT yoki HTTP orqali yuboradi.
- Foydasi: Infektsiyalar, isitma yoki hipotermiya holatlari tezda aniqlanadi.

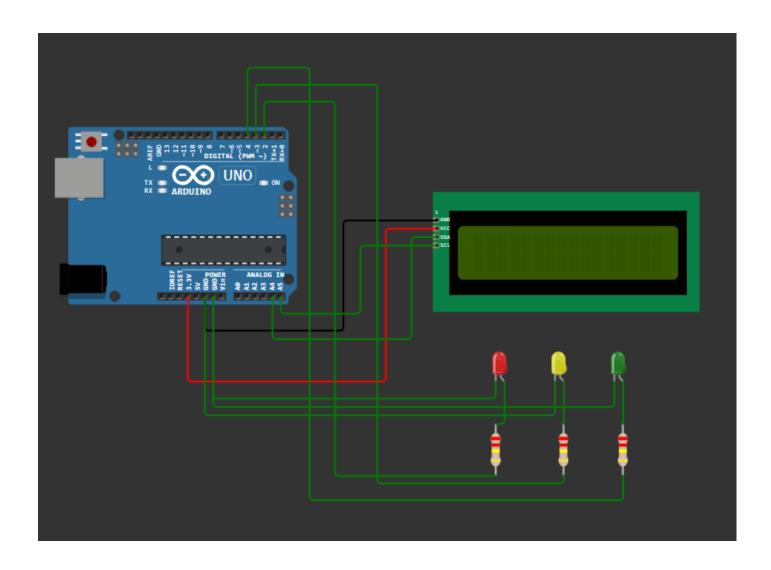
3. " Diabetik bemorlar uchun gon shakar miqdorini kuzatish:

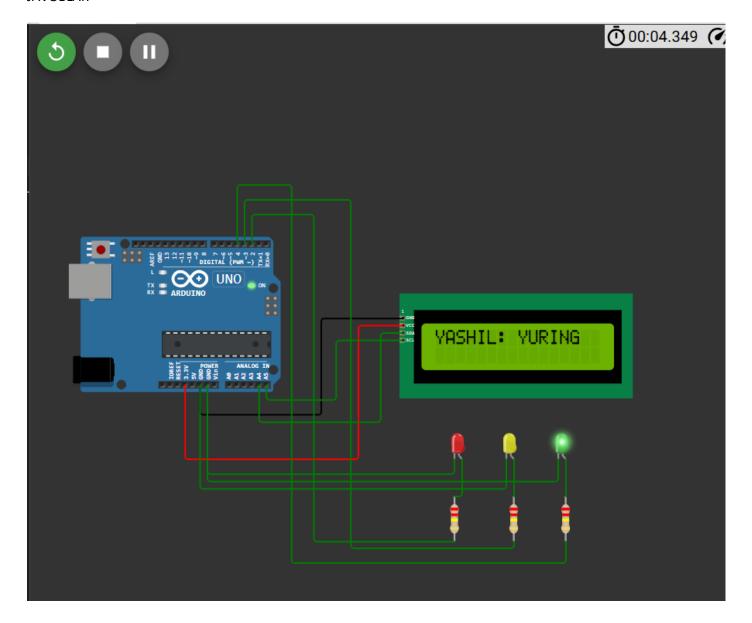
- Sensor: Gluco-sensor (Continuous Glucose Monitor CGM)
- Prinsipi: Sensor teri ostidagi qand darajasini o'lchaydi va mobil ilovaga yoki tibbiy markazga yuboradi.
- **Foydasi:** Qand miqdorining koʻtarilishi yoki tushishini real vaqt ichida kuzatish orqali diabetni nazorat qilish osonlashadi.

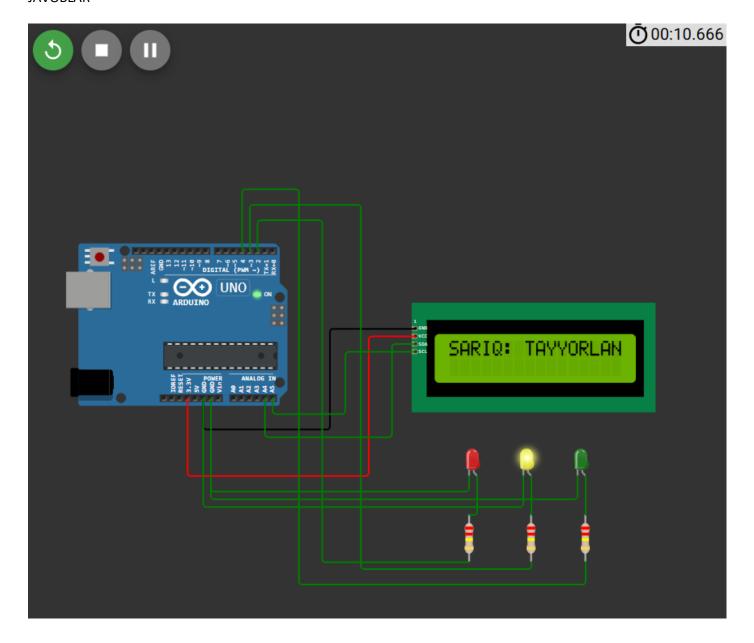
☐ Xulosa:

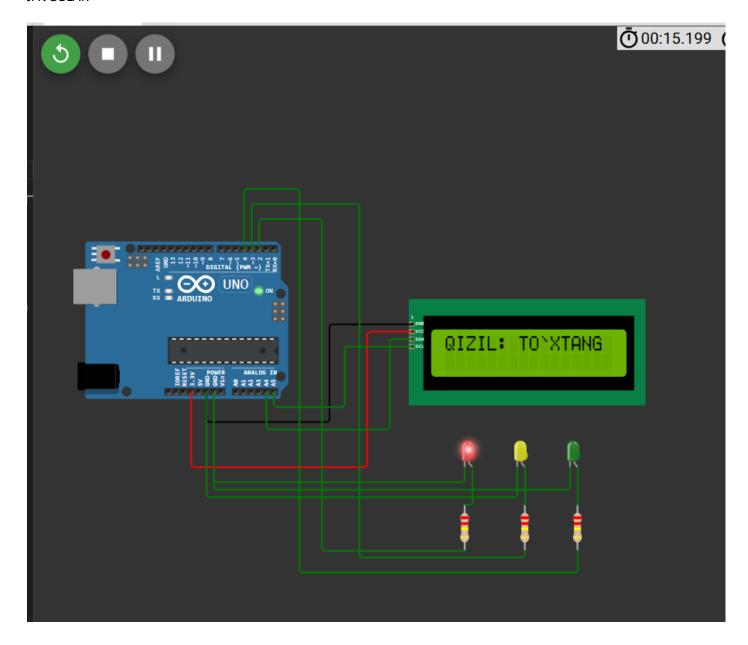
IoT texnologiyalari sogʻliqni saqlashda inqilobiy oʻzgarishlar kiritmoqda. Ayniqsa RPM tizimlari orqali bemorlar masofadan xavfsiz, qulay va doimiy nazorat ostida boʻladi. Bu esa kasalliklarning oldini olish va erta davolash imkonini yaratadi.

2. LCD1604 va LED chiroqlar orqali svetafor tizimini yaratish. LCD1604 va LED chiroqlari (qizil, sariq, yashil) orqali arduinoda svetafor tizimini yarating, unda quyidagi shartlarni bajaring: - Rezistorlardan foydalaning - Rang almashinishlarida sariq chiroq 3 marta miltillasin - Ranglar ketma-ketligi svetafor ishlash tartibida bo'lsin


```
#include <Wire.h>
#include <LiquidCrystal_I2C.h>

// LCD1602 uchun I2C manzil 0x27 bo'lishi mumkin
LiquidCrystal_I2C lcd(0x27, 16, 2);

// LED pinlar
const int redLED = 2;
const int yellowLED = 3;
const int greenLED = 4;

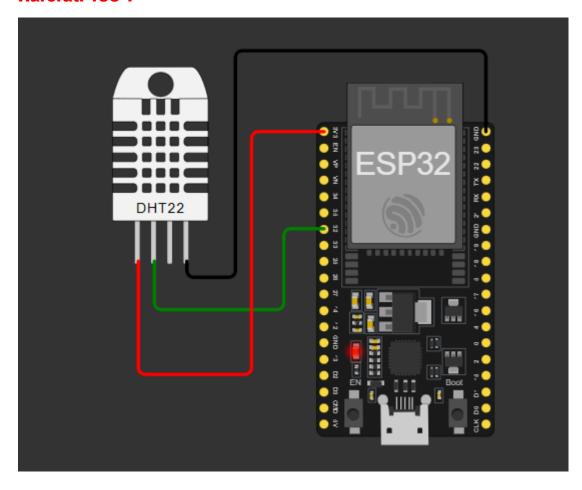
void setup() {
    // LED pinlar chiqish sifatida
    pinMode(redLED, OUTPUT);
    pinMode(greenLED, OUTPUT);
    pinMode(greenLED, OUTPUT);
```

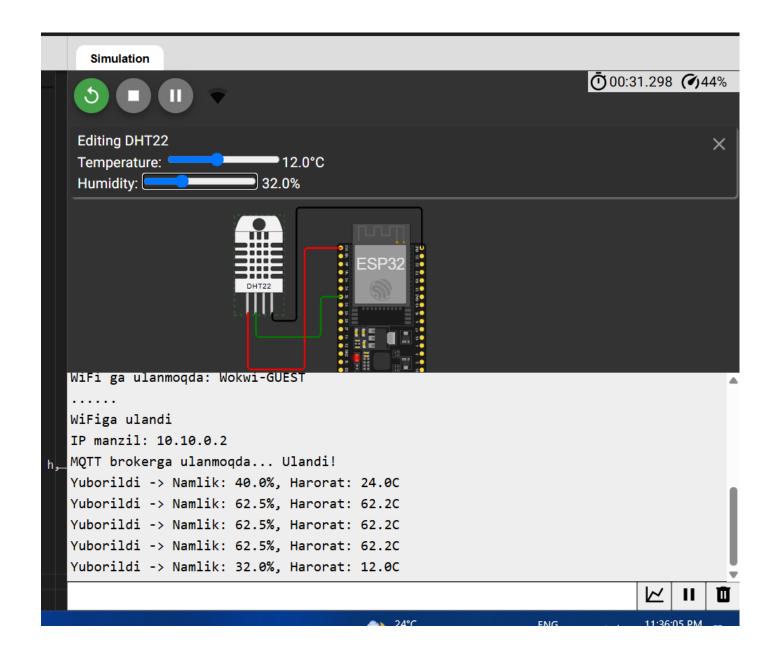
```
// LCD boshlanishi
  lcd.init();
  lcd.backlight();
  lcd.setCursor(0, 0);
 lcd.print("Svetafor Tayyor!");
 delay(2000);
  lcd.clear();
void loop() {
  digitalWrite(greenLED, HIGH);
  lcd.setCursor(0, 0);
  lcd.print("YASHIL: YURING
                              ");
  delay(5000);
  // Sariq chiroq 3 marta MILTILLAYDI
 digitalWrite(greenLED, LOW);
  for (int i = 0; i < 3; i++) {
    digitalWrite(yellowLED, HIGH);
    lcd.setCursor(0, 0);
    lcd.print("SARIQ: TAYYORLAN");
    delay(500);
    digitalWrite(yellowLED, LOW);
    delay(500);
  digitalWrite(redLED, HIGH);
  lcd.setCursor(0, 0);
  lcd.print("QIZIL: TO`XTANG ");
  delay(5000);
  digitalWrite(redLED, LOW);
  for (int i = 0; i < 3; i++) {
    digitalWrite(yellowLED, HIGH);
    lcd.setCursor(0, 0);
    lcd.print("SARIQ: TAYYORLAN");
    delay(500);
    digitalWrite(yellowLED, LOW);
    delay(500);
  // Yana boshidan davom etadi
```

```
"version": 1,
 "author": "ww",
 "editor": "wokwi",
 "parts": [
   { "type": "wokwi-arduino-uno", "id": "uno", "top": 0, "left": 0, "attrs": {} },
     "type": "wokwi-lcd1602",
     "id": "lcd1",
     "top": 73.6,
     "left": 428,
     "attrs": { "pins": "i2c" }
   { "type": "wokwi-led", "id": "led1", "top": 246, "left": 483.8, "attrs": { "color":
"red" } },
   { "type": "wokwi-led", "id": "led2", "top": 246, "left": 551, "attrs": { "color":
"yellow" } },
   {
     "type": "wokwi-led",
     "id": "led3",
     "top": 246,
     "left": 618.2,
     "attrs": { "color": "green" }
   },
     "type": "wokwi-resistor",
     "id": "r1",
     "top": 360,
     "left": 469.85,
     "rotate": 90,
     "attrs": { "value": "220000" }
     "type": "wokwi-resistor",
     "id": "r2",
     "top": 360,
     "left": 546.65,
     "rotate": 90,
     "attrs": { "value": "220000" }
   },
     "type": "wokwi-resistor",
     "id": "r3",
     "top": 360,
     "left": 613.85,
     "rotate": 90,
     "attrs": { "value": "220000" }
 ],
 "connections": [
   [ "lcd1:GND", "uno:GND.2", "black", [ "h-105.6", "v124.8", "h-144" ] ],
     "lcd1:VCC", "uno:3.3V", "red", [ "h-57.6", "v172.9", "h-230.4" ]
```

```
[ "lcd1:SDA", "uno:A4", "green", [ "h-28.8", "v115.4", "h-144" ] ],
  [ "lcd1:SCL", "uno:A5", "green", [ "h-86.4", "v77.1", "h-86.4" ] ],
  [ "led1:A", "r1:1", "green", [ "v0" ] ],
  [ "r1:2", "uno:2", "green", [ "h-182.4", "v-423.6", "h-48" ] ],
  [ "led1:C", "uno:GND.3", "green", [ "v19.2", "h-239.6" ] ],
  [ "led2:C", "uno:GND.2", "green", [ "v38.4", "h-402.8" ] ],
  [ "led3:C", "uno:GND.3", "green", [ "v28.8", "h-450.8" ] ],
  [ "led2:A", "r2:1", "green", [ "v0" ] ],
  [ "led3:A", "r3:1", "green", [ "v57.6" ] ],
  [ "r3:2", "uno:4", "green", [ "h0", "v27.6", "h-355.2", "v-489.6", "h-67.2" ] ],
  [ "r2:2", "uno:3", "green", [ "h0", "v8.4", "h-211.2", "v-451.2", "h-134.4" ] ]
],
  "dependencies": {}
}
```

3. ESP32 dan foydalangan holda MQTT brokerga xabar yuborish (MQTT broker: broker.hivemq.com) ESP32, DHT22 sensori va MQTT broker orqali quyidagi shartlarni bajaruvchi loyiha tuzing: - ESP32 WiFi tarmog'iga ulansin hamda, Serial monitorga "WiFiga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - ESP32 MQTT tizimiga ulansin hamda, Serial monitorga "MQTT brokerga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - Ulanish amalga oshirilgach DHT22 sensori ma'lumotlarini MQTT brokerga yuboring: "Yuborildi -> Namlik: 20%, Harorat: 18C".


```
#include <WiFi.h>
#include <PubSubClient.h>
#include <DHT.h>

// Wi-Fi sozlamalari
const char* ssid = "Wokwi-GUEST"; // WiFi nomi
const char* password = ""; // WiFi paroli

// MQTT broker manzili
const char* mqtt_server = "broker.hivemq.com";

// DHT sensor konfiguratsiyasi
#define DHTPIN 32
#define DHTTYPE DHT22
DHT dht(DHTPIN, DHTTYPE);
```

```
// MQTT va Wi-Fi obyektlari
WiFiClient espClient;
PubSubClient client(espClient);
// Xabar yuborish intervalli (ms)
unsigned long lastMsg = 0;
const long interval = 5000; // 5 soniya
void setup_wifi() {
 delay(10);
  Serial.println();
  Serial.print("WiFi ga ulanmoqda: ");
  Serial.println(ssid);
 WiFi.begin(ssid, password);
 while (WiFi.status() != WL_CONNECTED) {
    delay(500);
    Serial.print(".");
  Serial.println("\nWiFiga ulandi");
 Serial.print("IP manzil: ");
  Serial.println(WiFi.localIP());
// MQTT brokerga qayta ulanadigan funksiya
void reconnect() {
 while (!client.connected()) {
    Serial.print("MQTT brokerga ulanmoqda...");
    String clientId = "ESP32Client-" + String(random(0xffff), HEX);
    if (client.connect(clientId.c_str())) {
      Serial.println(" Ulandi!");
    } else {
      Serial.print(" Xatolik, kod: ");
      Serial.print(client.state());
      Serial.println(" | 5 soniyadan keyin qayta urinish");
      delay(5000);
    }
  }
void setup() {
  Serial.begin(115200);
 dht.begin();
 setup_wifi();
  client.setServer(mqtt_server, 1883);
void loop() {
  if (!client.connected()) {
   reconnect();
```

```
client.loop();
 unsigned long now = millis();
  if (now - lastMsg > interval) {
   lastMsg = now;
   float h = dht.readHumidity();
   float t = dht.readTemperature();
   if (isnan(h) || isnan(t)) {
     Serial.println("Sensor o'qish xatosi!");
     return;
   // Xabar tayyorlash
   char message[64];
    snprintf(message, sizeof(message), "Yuborildi -> Namlik: %.1f%", Harorat: %.1fC", h,
t);
   // MQTT ga yuborish
    client.publish("iot/sensor", message);
   Serial.println(message);
 }
```

```
{
  "version": 1,
  "author": "ww",
  "editor": "wokwi",
  "parts": [
      { "type": "board-esp32-devkit-c-v4", "id": "esp", "top": 0, "left": 0, "attrs": {} },
      { "type": "wokwi-dht22", "id": "dht1", "top": -9.3, "left": -120.6, "attrs": {} }
],
  "connections": [
      [ "esp:TX", "$serialMonitor:RX", "", [] ],
      [ "esp:RX", "$serialMonitor:TX", "", [] ],
      [ "dht1:SDA", "esp:32", "green", [ "v28.8", "h76.9", "v-48" ] ],
      [ "dht1:YCC", "esp:3V3", "red", [ "v67.2", "h67.2", "v-115.2" ] ],
      [ "dht1:GND", "esp:GND.2", "black", [ "v9.6", "h28.8", "v-134.4", "h134.4" ] ]
],
  "dependencies": {}
}
```

3 variant

1. IoT aqlli shaharda qanday ishlatiladi? IoT aqlli shahar loyihalarida qanday yordam beradi? Yoʻl harakati, chiqindi boshqaruvi yoki energiya tejashda IoT qanday ishlaydi? Uchta misol keltiring va har birida qanday sensorlar ishlatilishini tushuntiring.

IoT (Internet of Things) texnologiyasi **aqlli shahar** (Smart City) loyihalarida samaradorlikni oshirish, resurslarni tejash va aholiga qulaylik yaratish uchun keng qoʻllaniladi. Quyida IoT'ning aqlli shahardagi ishlatilishi, foydasi va uchta aniq misoli keltirilgan:

◆ IoT nima uchun aqlli shaharda muhim?

- Real vaqt ma'lumotlar asosida qarorlar qabul qilish imkonini beradi.
- Avtomatlashtirilgan tizimlar bilan inson mehnatini kamaytiradi.
- Tashkilotlarga resurslar (elektr, suv, chiqindi)ni samarali boshqarishga yordam beradi.
- Aholi xavfsizligini oshiradi va yashash sifatini yaxshilaydi.

√ 1. Yoʻl harakati boshqaruvi (Traffic Management)

★ Tushuntirish:

IoT yordamida tirbandliklar aniqlanadi, svetaforlar avtomatik boshqariladi va haydovchilarga boʻsh yoʻllar haqida ma'lumot yuboriladi.

🗗 Ishlatiladigan sensorlar va qurilmalar:

- IR yoki ultrasonik datchiklar avtomobillar sonini aniqlash.
- Kamera + AI yo'l holatini aniqlash va xavfsizlikni nazorat qilish.
- **RFID** jamoat transportlarini kuzatish.

★ Ishlash prinsipi:

Sensorlar yoʻl boʻyida avtomobillar oqimini oʻlchaydi. Ma'lumotlar markaziy tizimga yuboriladi. Svetaforlar tirbandlik boʻyicha avtomatik ravishda yashil-qizil vaqtni oʻzgartiradi.

√ 2. Chiqindi boshqaruvi (Smart Waste Management)

Tushuntirish:

IoT chiqindi qutilari toʻlish darajasini nazorat qiladi va chiqindilarni yigʻish marshrutlarini optimallashtiradi.

№ Ishlatiladigan sensorlar va qurilmalar:

- Ultrasonik sensor chiqindi konteyneri toʻlish darajasini oʻlchaydi.
- **GPS moduli** chiqindi mashinalari joylashuvini aniqlaydi.
- GPRS/LoRa moduli markaziy tizimga ma'lumot yuborish.

★ Ishlash prinsipi:

Chiqindi qutilariga oʻrnatilgan sensorlar toʻlish darajasini oʻlchab, serverga yuboradi. Tizim toʻla qutilar asosida eng qisqa chiqindi yigʻish yoʻnalishini tuzadi.

Tushuntirish:

Koʻcha chiroqlari atrof-muhit yorugʻligi yoki harakatga qarab avtomatik yoqiladi yoki oʻchiriladi.

\(\bigsim\) Ishlatiladigan sensorlar:

- Harakat (PIR) sensori odam yoki avtomobilni aniqlash.
- Yorugʻlik (LDR) sensori atrofdagi yorugʻlik darajasini aniqlash.
- ZigBee/WiFi moduli chiroqni masofadan boshqarish.

★ Ishlash prinsipi:

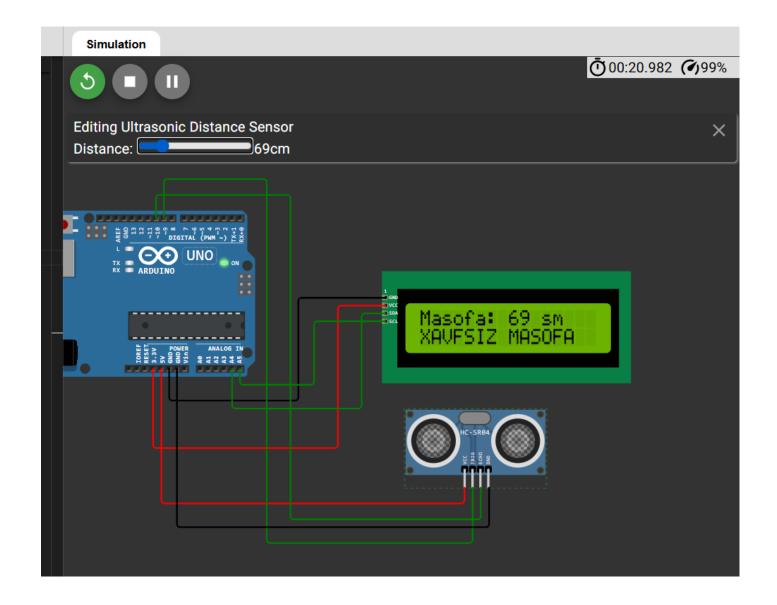
Agar atrof qorong'i bo'lsa va harakat aniqlansa, chiroq avtomatik yoqiladi. Harakat tugagach yoki yorug'lik kuchaygach, chiroq o'chiriladi. Bu energiya sarfini sezilarli kamaytiradi.

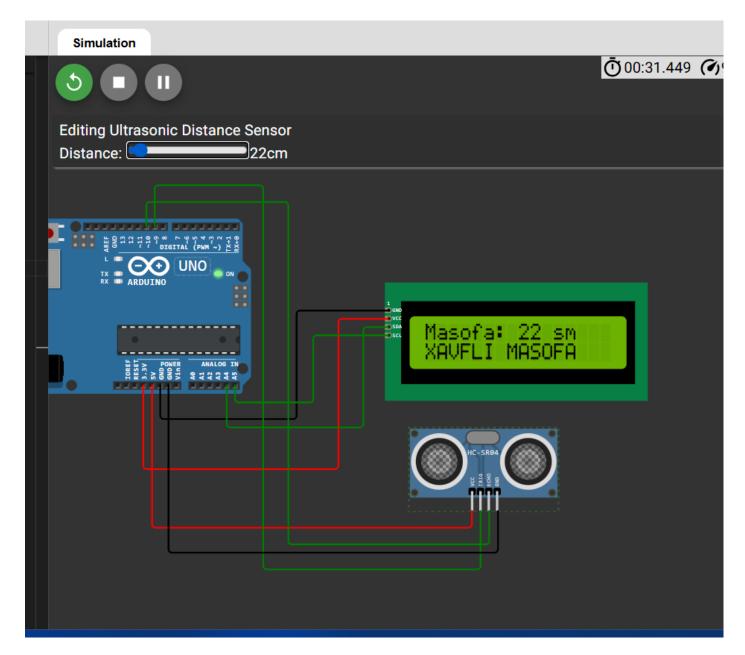
☐ Xulosa:

IoT texnologiyasi aqlli shaharlarni:

- xavfsiz,
- samarali,
- ekologik toza va
- qulay qilishga yordam beradi.

2. LCD1602 va HC-SR04 bilan masofani hisoblash tizimini yaratish. LCD1602 va HC-SR04 ultratovush sensori yordamida arduinoda masofani aniqlash tizimi yarating, unda quyidagi shartlarni bajaring: - LCD 1602'da masofa koʻrsatilsin. - Masofa 65 dan kam bo'lsa, "XAVFLI MASOFA" yozuvi LCDga chiqsin - Masofa 65 yoki undan koʻp bo'lsa, "XAVFSIZ MASOFA" yozuvi LCDga chiqsin


```
#include <Wire.h>
#include <LiquidCrystal_I2C.h>

// LCD1602 (I2C) adresi odatda 0x27 boʻladi
LiquidCrystal_I2C lcd(0x27, 16, 2);

// HC-SR04 pinlari
const int trigPin = 9;
const int echoPin = 10;

void setup() {
    lcd.begin(16,2);
    lcd.backlight();
    pinMode(trigPin, OUTPUT);
    pinMode(echoPin, INPUT);
    Serial.begin(9600);
}
```

```
void loop() {
  // Ultratovush signali yuborish
 digitalWrite(trigPin, LOW);
 delayMicroseconds(2);
 digitalWrite(trigPin, HIGH);
 delayMicroseconds(10);
 digitalWrite(trigPin, LOW);
 // Signaldan qaytish vaqtini oʻlchash
 long duration = pulseIn(echoPin, HIGH);
 // Masofani sm da hisoblash
 float distance = duration * 0.034 / 2;
 // LCD tozalash
 lcd.clear();
 // Masofani LCD ga chiqarish
 lcd.setCursor(0, 0);
 lcd.print("Masofa: ");
  lcd.print(distance, 0);
 lcd.print(" sm");
 lcd.setCursor(0, 1);
 if (distance >= 65) {
   lcd.print("XAVFSIZ MASOFA");
 } else {
    lcd.print("XAVFLI MASOFA");
 delay(1000);
```

```
{
  "version": 1,
  "author": "ww",
  "editor": "wokwi",
  "parts": [
      { "type": "wokwi-arduino-uno", "id": "uno", "top": 0, "left": 0, "attrs": {} },
      {
            "type": "wokwi-lcd1602",
            "id": "lcd1",
            "top": 73.6,
            "left": 428,
            "attrs": { "pins": "i2c" }
```

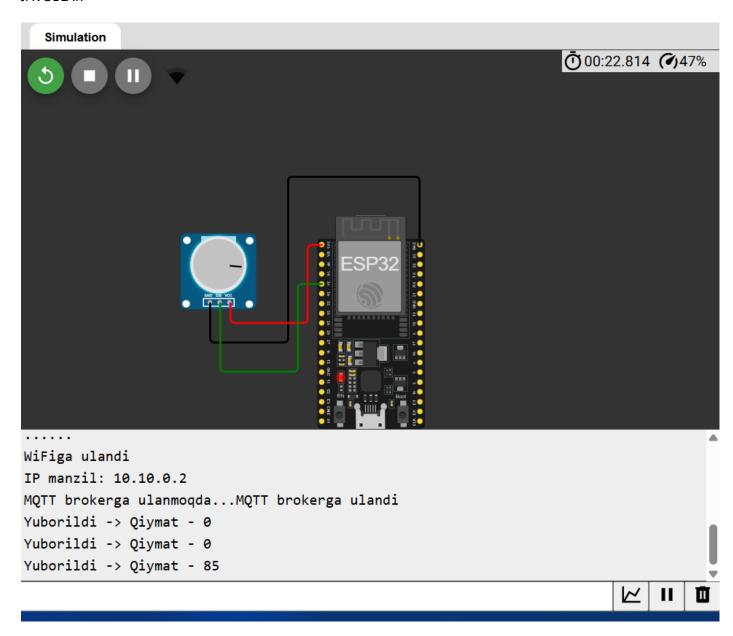
```
},
{ "type": "wokwi-hc-sr04", "id": "ultrasonic1", "top": 241.5, "left": 456.7, "attrs":

{} }
],
  "connections": [
    [ "lcd1:GND", "uno:GND.2", "black", [ "h-105.6", "v124.8", "h-144" ] ],
    [ "lcd1:VCC", "uno:3.3V", "red", [ "h-57.6", "v172.9", "h-230.4" ] ],
    [ "lcd1:SDA", "uno:A4", "green", [ "h-28.8", "v115.4", "h-144" ] ],
    [ "lcd1:SCL", "uno:A5", "green", [ "h-86.4", "v77.1", "h-86.4" ] ],
    [ "ultrasonic1:VCC", "uno:5V", "red", [ "v19.2", "h-336" ] ],
    [ "ultrasonic1:TRIG", "uno:9", "green", [ "v67.2", "h-250", "v-441.6", "h-124.8" ] ],
    [ "ultrasonic1:ECHO", "uno:10", "green", [ "v38.4", "h-231.2", "v-393.6", "h-172.8" ]

],
    [ "ultrasonic1:GND", "uno:GND.3", "black", [ "v48", "h-154.8" ] ]

],
    "dependencies": {}
}
```

3. ESP32 dan foydalangan holda MQTT brokerga xabar yuborish (MQTT broker: broker.hivemq.com) ESP32, potensiometer va MQTT broker orqali quyidagi shartlarni bajaruvchi loyiha tuzing: - ESP32 WiFi tarmog'iga ulansin hamda, Serial monitorga "WiFiga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - ESP32 MQTT tizimiga ulansin hamda, Serial monitorga "MQTT brokerga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - Ulanish amalga oshirilgach potensiometer qiymatini MQTT brokerga yuboring: "Yuborildi -> Qiymat - 60".


```
#include <WiFi.h>
#include <PubSubClient.h>

// Wi-Fi sozlamalari
const char* ssid = "Wokwi-GUEST"; // O'zingizning SSID ni yozing
const char* password = ""; // Agar kerak bo'lsa, parolni yozing

// MQTT broker
const char* mqtt_server = "broker.hivemq.com";

// Potensiometr pin
const int potPin = 34; // Analog kirish pin (ESP32 da A0 yo'q)

// Ob'ektlar
WiFiClient espClient;
PubSubClient client(espClient);
```

```
// Ulash vaqtini tekshirish
unsigned long lastMsg = 0;
const long interval = 5000; // 5 soniyada bir marta yuboriladi
void setup_wifi() {
 delay(10);
 Serial.println();
 Serial.print("WiFiga ulanmoqda: ");
  Serial.println(ssid);
 WiFi.begin(ssid, password);
 while (WiFi.status() != WL_CONNECTED) {
    delay(500);
    Serial.print(".");
  Serial.println("");
  Serial.println("WiFiga ulandi");
  Serial.print("IP manzil: ");
  Serial.println(WiFi.localIP());
// MQTT brokerga qayta ulanish
void reconnect() {
 while (!client.connected()) {
    Serial.print("MQTT brokerga ulanmoqda...");
    String clientId = "ESP32Client-" + String(random(0xffff), HEX);
    if (client.connect(clientId.c str())) {
      Serial.println("MQTT brokerga ulandi");
    } else {
      Serial.print("Xatolik, qayta uriniladi. Kod: ");
      Serial.println(client.state());
      delay(5000);
    }
  }
void setup() {
  Serial.begin(9600);
  setup_wifi();
  client.setServer(mqtt_server, 1883); // 1883 - standart port
void loop() {
 if (!client.connected()) {
    reconnect();
  client.loop();
```

```
unsigned long now = millis();
if (now - lastMsg > interval) {
    lastMsg = now;

    int potValue = analogRead(potPin); // 0 - 4095 oralig'ida o'qiladi
    int percentValue = map(potValue, 0, 4095, 0, 100); // 0-100% ga aylantirish

    char msg[50];
    sprintf(msg, "Yuborildi -> Qiymat - %d", percentValue);

    client.publish("iot/potensiometr", msg);
    Serial.println(msg);
}
```

```
"version": 1,
  "author": "ww",
  "editor": "wokwi",
  "parts": [
   { "type": "board-esp32-devkit-c-v4", "id": "esp", "top": 0, "left": 0, "attrs": {} },
    { "type": "wokwi-potentiometer", "id": "pot1", "top": 17.9, "left": -134.6, "attrs":
{} }
  ],
  "connections": [
    [ "esp:TX", "$serialMonitor:RX", "", [] ],
   [ "esp:RX", "$serialMonitor:TX", "", [] ],
    [ "pot1:GND", "esp:GND.2", "black", [ "v38.4", "h76.8", "v-163.2", "h115.2" ] ],
    [ "pot1:VCC", "esp:3V3", "red", [ "v19.2", "h76", "v-76.8" ] ],
    [ "pot1:SIG", "esp:34", "green", [ "v67.2", "h76.4", "v-19.2" ] ]
  ],
  "dependencies": {}
```

4 - variant

1. IoT transport va logistika sohasida qanday ishlatiladi? IoT transport va logistika sohasida qanday yordam beradi? Tovar kuzatuvi, ombor boshqaruvi yoki transport optimallashtirishda IoT qanday ishlaydi? Uchta misol keltiring va qanday qurilmalar ishlatilishini tushuntiring.

JAVOBLAR

IoT (Internet of Things) transport va logistika sohasida real vaqtli ma'lumot almashinuvi, kuzatuv va avtomatlashtirish orqali samaradorlikni oshiradi. Quyida IoTning bu sohalarda qanday yordam berishini, ishlash mexanizmlarini va ishlatiladigan qurilmalarni uchta **aniq misol** bilan tushuntiraman:

1. Tovarlar harakatini real vaqtli kuzatish (Shipment Tracking)

2 Qanday ishlaydi:

IoT qurilmalari yordamida yuk mashinalari, konteynerlar yoki qadoqlangan tovarlar harakati GPS orqali kuzatilib, ularning joylashuvi va harakat holati real vaqt rejimida serverga uzatiladi.

🕏 Ishlatiladigan qurilmalar:

- GPS modul (tovar yoki transportga o'rnatiladi)
- GSM yoki NB-IoT moduli (mobil tarmoqlar orqali ma'lumot yuborish uchun)
- Sensorli trekerlar (vibratsiya, harorat, zarba oʻlchash uchun)

✓ Foyda:

- Yukning yoʻqolishi yoki kechikishi aniqlanadi
- Mijozlar yukning qayerdaligini aniq biladi
- Sifatli va ishonchli yetkazib berish ta'minlanadi

2. Omborxona boshqaruvi (Smart Warehouse Management)

Qanday ishlaydi:

IoT texnologiyalari ombor ichidagi mahsulotlar joylashuvi, harorati va harakati haqidagi ma'lumotlarni avtomatik yigʻib, tizimga uzatadi.

🗘 Ishlatiladigan qurilmalar:

- RFID teglar va skanerlari (har bir mahsulotni aniqlash)
- Zigbee yoki Wi-Fi tarmogʻidagi sensorlar
- Avtonom mobil robotlar (AGV) (ombor ichida yuk tashish uchun)

√ Foyda:

- Inventarizatsiya avtomatik tarzda yuritiladi
- Xatoliklar kamayadi, ishchi kuchi ehtiyoji qisqaradi
- Tovarlar harorati va holati kuzatilib, sifati saqlanadi

3. Transport yo'llarini optimallashtirish (Fleet Optimization)

JAVOBLAR

Qanday ishlaydi:

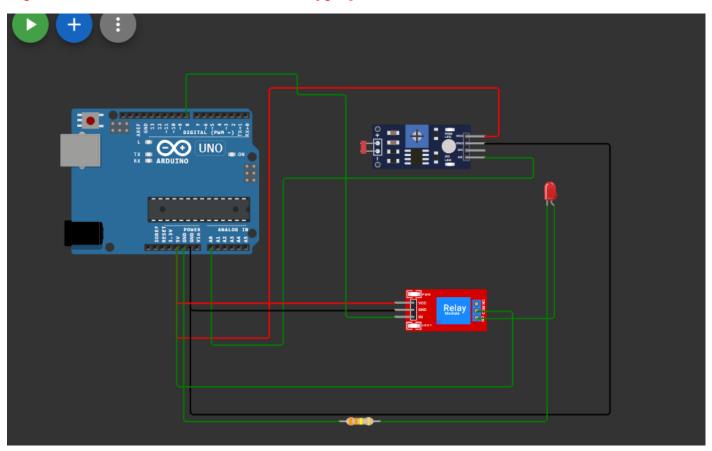
IoT qurilmalari transport vositalarining yoʻl holati, tezlik, yonilgʻi sarfi va texnik holatini tahlil qilib, eng optimal marshrutlarni tanlashga yordam beradi.

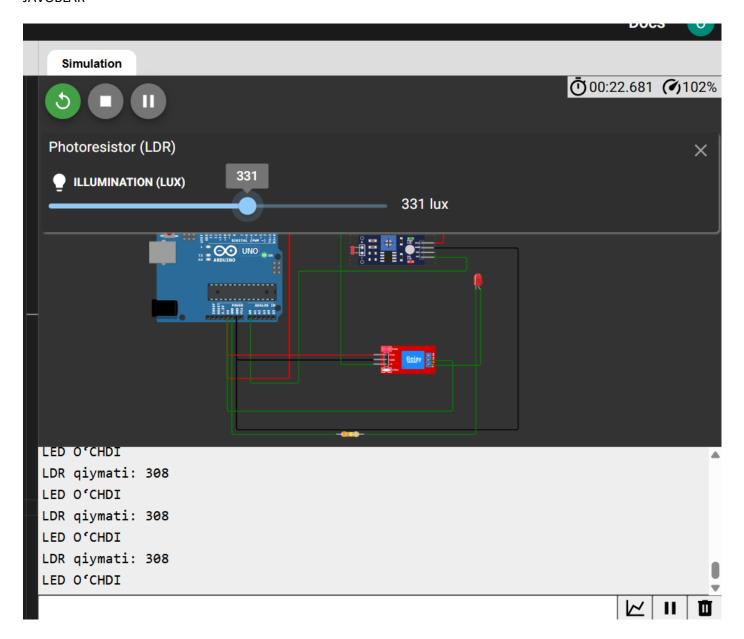
🕏 Ishlatiladigan qurilmalar:

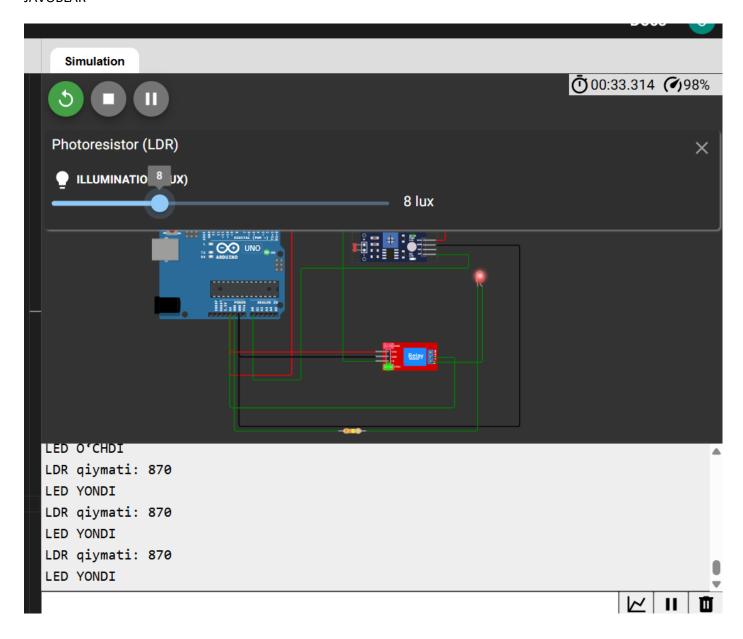
- OBD-II trekerlar (avtomobil tizimlariga ulanadi)
- GPS moduli + akselerometrlar
- Bulutga ulangan boshqaruv panellari

- Yonilg'i tejaladi, transport xarajatlari kamayadi
- Mashina nosozliklari oldindan aniqlanadi
- Operatorlar marshrutlarni avtomatik belgilaydi

2. LDR fotorezistor va Rele orqali aqlli chiroq tizimi yaratish. LDR, Rele va LED yordamida arduinoda aqlli chiroq tizimini yarating, unda quyidagi shartlarni bajaring: - Chegara qiymatini 500 ga o'rnating. - Qiymat 500 dan kamaysa LED chiroq o'chirilsin - Qiymat 500 va undan oshsa LED chiroq yoqilsin

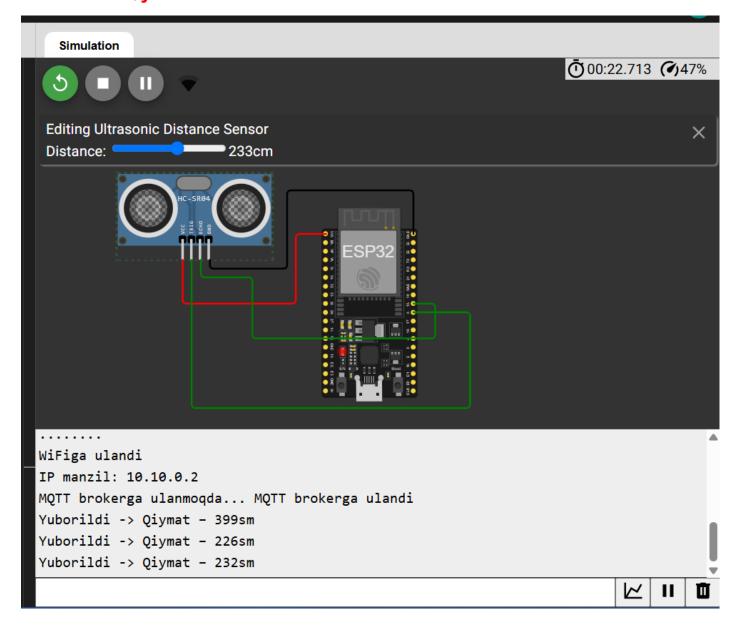
```
digitalWrite(RELAY_PIN, HIGH); // LED yoqiladi
    Serial.println("LED YONDI");
} else {
    digitalWrite(RELAY_PIN, LOW); // LED o'chiriladi
    Serial.println("LED O'CHDI");
}

delay(1000); // 1 soniya kutish
}
```

```
"version": 1,
  "author": "ww",
  "editor": "wokwi",
  "parts": [
    { "type": "wokwi-arduino-uno", "id": "uno", "top": 0, "left": 0, "attrs": {} },
     "type": "wokwi-photoresistor-sensor",
     "id": "ldr1",
      "top": 22.4,
     "left": 413.6,
      "attrs": {}
   { "type": "wokwi-relay-module", "id": "relay1", "top": 249.8, "left": 460.8, "attrs":
    { "type": "wokwi-led", "id": "led1", "top": 92.4, "left": 656.6, "attrs": { "color":
"red" } },
      "type": "wokwi-resistor",
     "id": "r1",
      "top": 426.35,
     "left": 384,
      "attrs": { "value": "330000" }
  ],
  "connections": [
    [ "ldr1:VCC", "uno:5V", "red", [ "h19.2", "v-67.2", "h-316.8", "v345.6", "h-124.8" ]
],
    [ "ldr1:AO", "uno:A0", "green", [ "h67.2", "v28.1", "h-345.6", "v230.4", "h-86.4" ] ],
    [ "ldr1:GND", "uno:GND.3", "black", [ "h172.8", "v374", "h-576" ] ],
    [ "relay1:GND", "uno:GND.3", "black", [ "h-268.8", "v-0.4", "h-19.2" ] ],
    [ "relay1:VCC", "uno:5V", "red", [ "h-288" ] ],
    [ "relay1:IN", "uno:8", "green", [ "h-67.2", "v-307.4", "h-67.2", "v-28.8", "h-153.6"
    [ "relay1:COM", "uno:5V", "green", [ "h49.2", "v104.2", "h-259.2" ] ],
    [ "relay1:NO", "led1:A", "green", [ "h0" ] ],
```

```
[ "r1:2", "led1:C", "green", [ "v0", "h238.8" ] ],
      [ "r1:1", "uno:GND.2", "green", [ "v0", "h-211.2" ] ]
],
    "dependencies": {}
}
```

3. ESP32 dan foydalangan holda MQTT brokerga xabar yuborish (MQTT broker: broker.hivemq.com) ESP32 va HC-SR04 sensori va MQTT broker orqali quyidagi shartlarni bajaruvchi loyiha tuzing: - ESP32 WiFi tarmog'iga ulansin hamda, Serial monitorga "WiFiga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - ESP32 MQTT tizimiga ulansin hamda, Serial monitorga "MQTT brokerga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - Ulanish amalga oshirilgach HC-SR04 sensori orqali olingan masofa qiymatini MQTT brokerga yuboring: "Yuborildi -> Qiymat – 150sm"


```
#include <WiFi.h>
#include <PubSubClient.h>
// WiFi sozlamalari
const char* ssid = "Wokwi-GUEST";
const char* password = "";
// MQTT broker manzili
const char* mqtt_server = "broker.hivemq.com";
// HC-SR04 pinlari
const int trigPin = 5;
const int echoPin = 18;
// Ob'ektlar
WiFiClient espClient;
PubSubClient client(espClient);
// So'nggi yuborilgan vaqt
unsigned long lastMsg = 0;
const long interval = 5000; // 5 soniya
// WiFi ga ulanish funksiyasi
void setup_wifi() {
  delay(10);
  Serial.println();
  Serial.print("WiFiga ulanmoqda: ");
  Serial.println(ssid);
  WiFi.begin(ssid, password);
  while (WiFi.status() != WL_CONNECTED) {
    delay(500);
    Serial.print(".");
  Serial.println("");
  Serial.println("WiFiga ulandi");
  Serial.print("IP manzil: ");
  Serial.println(WiFi.localIP());
// MQTT brokerga qayta ulanish funksiyasi
void reconnect() {
  while (!client.connected()) {
    Serial.print("MQTT brokerga ulanmoqda...");
    String clientId = "ESP32Client-" + String(random(0xffff), HEX);
    if (client.connect(clientId.c_str())) {
     Serial.println(" MQTT brokerga ulandi");
```

```
} else {
      Serial.print(" Xatolik. Kod: ");
      Serial.print(client.state());
      Serial.println(" 5 soniyadan so'ng qayta urinish...");
      delay(5000);
  }
// Masofa o'lchash funksiyasi
long getDistanceCM() {
  digitalWrite(trigPin, LOW);
  delayMicroseconds(2);
  digitalWrite(trigPin, HIGH);
  delayMicroseconds(10);
  digitalWrite(trigPin, LOW);
  long duration = pulseIn(echoPin, HIGH);
  long distance = duration * 0.034 / 2;
  return distance;
void setup() {
  Serial.begin(115200);
  pinMode(trigPin, OUTPUT);
  pinMode(echoPin, INPUT);
  setup_wifi();
  client.setServer(mqtt_server, 1883);
void loop() {
  if (!client.connected()) {
    reconnect();
  client.loop();
  unsigned long now = millis();
  if (now - lastMsg > interval) {
    lastMsg = now;
    long distance = getDistanceCM();
    char msg[50];
    sprintf(msg, "Yuborildi -> Qiymat - %ldsm", distance);
    client.publish("iot/distance", msg);
    Serial.println(msg);
```

Diagram.json

```
"version": 1,
  "author": "ww",
  "editor": "wokwi",
  "parts": [
    { "type": "board-esp32-devkit-c-v4", "id": "esp", "top": 0, "left": 0, "attrs": {} },
    { "type": "wokwi-hc-sr04", "id": "ultrasonic1", "top": -36.9, "left": -224.9, "attrs":
{} }
  "connections": [
    [ "esp:TX", "$serialMonitor:RX", "", [] ],
    [ "esp:RX", "$serialMonitor:TX", "", []],
    [ "ultrasonic1:VCC", "esp:3V3", "red", [ "v48", "h124.8", "v-48" ] ],
    [ "ultrasonic1:GND", "esp:GND.2", "black", [ "v9.6", "h85.2", "v-86.4", "h134.4" ] ],
    [ "ultrasonic1:TRIG", "esp:5", "green", [ "v163.2", "h306.8", "v-76.8" ] ],
    [ "esp:18", "ultrasonic1:ECHO", "green", [ "h24.04", "v38.4", "h-201.6", "v-67.2", "h-
48" ] ]
  ],
  "dependencies": {}
```

5-variant

1. IoT atrof-muhit monitoringida qanday ishlatiladi? IoT havo sifati, suv resurslari va oʻrmon yongʻinlarini kuzatishda qanday yordam beradi? Uchta misol keltiring va har birida qanday sensorlar ishlatilishini tushuntiring.

IoT (Internet of Things) atrof-muhit monitoringida turli sensorlar va qurilmalar yordamida real vaqtli ma'lumotlarni yigʻish, tahlil qilish va masofadan kuzatishni ta'minlaydi. Bu texnologiya ekologik muammolarni erta aniqlash va ularga tezkor javob berishda katta yordam beradi.

Quyida IoT texnologiyasi yordamida atrof-muhit monitoringi qanday amalga oshirilishi boʻyicha 3 ta misol keltirilgan:

1. Havo sifati monitoringi

Shahar yoki sanoat hududlarida havodagi zararli gazlar va zarrachalar (PM2.5, CO₂, NO₂) ni oʻlchash uchun IoT tizimi ishlatiladi.

X Ishlaydigan sensorlar:

MQ135 – CO₂, NH₃, benzen kabi gazlarni aniqlaydi

JAVOBLAR

- PM2.5 sensor (Plantower PMS5003) mayda chang zarrachalarini aniqlaydi
- DHT22 harorat va namlikni oʻlchash uchun

© Foyda:

- Havoning sifati yomonlashsa avtomatik ogohlantirish yuboriladi
- Fugarolarga real vaqtli ma'lumot taqdim qilinadi (masalan, mobil ilova orqali)
- · Hukumat ekologik choralarni oʻz vaqtida koʻrishi mumkin

2. Suv resurslarini monitoring qilish

Daryolar, suv omborlari yoki quduqlarda suv sathi, ifloslanish darajasi va haroratni kuzatish uchun IoT tizimlar ishlatiladi.

X Ishlaydigan sensorlar:

- Ultrasonik sensor (HC-SR04 yoki JSN-SR04T) suv sathini aniqlash
- TDS sensor suvning tozaligi va minerallashuv darajasini aniqlash
- DS18B20 suv haroratini aniqlash

EFoyda:

- Suv sathi pasayishi yoki toshqin xavfi oldindan aniqlanadi
- Suv sifati nazorat ostida boʻladi (ichimlik suvi xavfsizligi uchun)
- Qishloq xoʻjaligi va sanoat uchun suvdan samarali foydalanish

3. O'rmon yong'inlarini erta aniqlash

Oʻrmonlar yoki togʻli hududlarda yongʻin xavfini oldindan aniqlash va erta ogohlantirishlar berish uchun IoT asosidagi yongʻin kuzatuv tizimlari ishlatiladi.

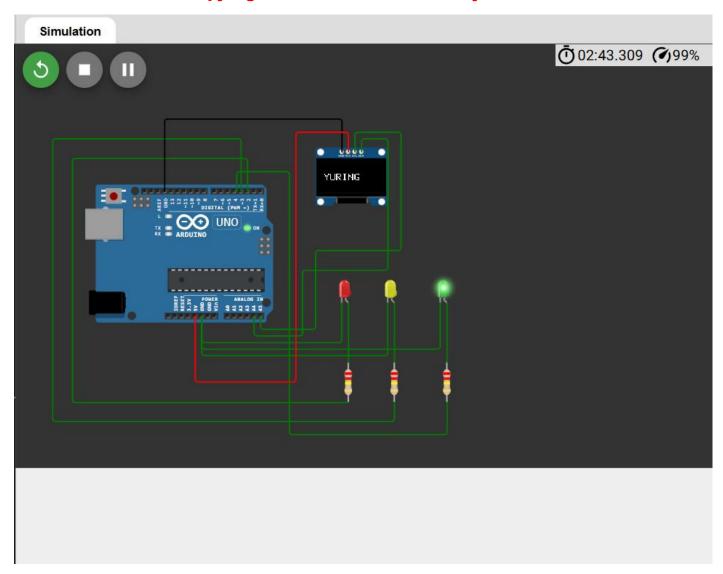
X Ishlaydigan sensorlar:

- Flame sensor / UV sensor olov yoki olovga xos nur toʻlqinini aniqlash
- MQ-2 yoki MQ-6 tutun va yonuvchan gazlarni aniqlash
- DHT22 / DS18B20 haroratni oʻlchash

©Foyda:

- Yong'in chiqishidan oldin aniqlab, o'rmonni asrash
- Favqulodda vaziyatlar xizmatlariga avtomatik signal yuborish
- Ekotizimni saqlash va moliyaviy zararlarni kamaytirish

2. OLED display va LED orqali aqlli transport harakati tizimini yaratish. OLED display va LED chiroqlar orqali aqlli transport tizimini loyihalashtiring - Yashil chiroq yonganda OLEDda "YURING" yozuvi aks etsin. - Sariq chiroq yonganda OLEDda "KUTING" yozuvi aks etsin. - Yashil chiroq yonganda OLEDda "TO'XTANG" yozuvi aks etsin.

Dastur kodi

```
#include <Wire.h>
#include <Adafruit_GFX.h>
#include <Adafruit_SSD1306.h>

#define SCREEN_WIDTH 128
#define SCREEN_HEIGHT 64

Adafruit_SSD1306 display(SCREEN_WIDTH, SCREEN_HEIGHT, &Wire, -1);

// LED pinlari
const int redLED = 2;
const int yellowLED = 3;
const int greenLED = 4;
```

```
void setup() {
  // OLED boshlash
  display.begin(SSD1306_SWITCHCAPVCC, 0x3C);
  display.clearDisplay();
  display.setTextSize(2);
  display.setTextColor(SSD1306_WHITE);
 // LED pinlar chiqish sifatida
 pinMode(redLED, OUTPUT);
  pinMode(yellowLED, OUTPUT);
  pinMode(greenLED, OUTPUT);
void loop() {
 digitalWrite(greenLED, HIGH);
  digitalWrite(yellowLED, LOW);
  digitalWrite(redLED, LOW);
  showMessage("YURING");
  delay(4000);
  // Sariq LED — KUTING
  digitalWrite(greenLED, LOW);
  digitalWrite(yellowLED, HIGH);
  digitalWrite(redLED, LOW);
  showMessage("KUTING");
  delay(2000);
  digitalWrite(greenLED, LOW);
  digitalWrite(yellowLED, LOW);
  digitalWrite(redLED, HIGH);
  showMessage("TO'XTANG");
  delay(4000);
void showMessage(String message) {
  display.clearDisplay();
  display.setCursor(10, 25);
  display.print(message);
  display.display();
```

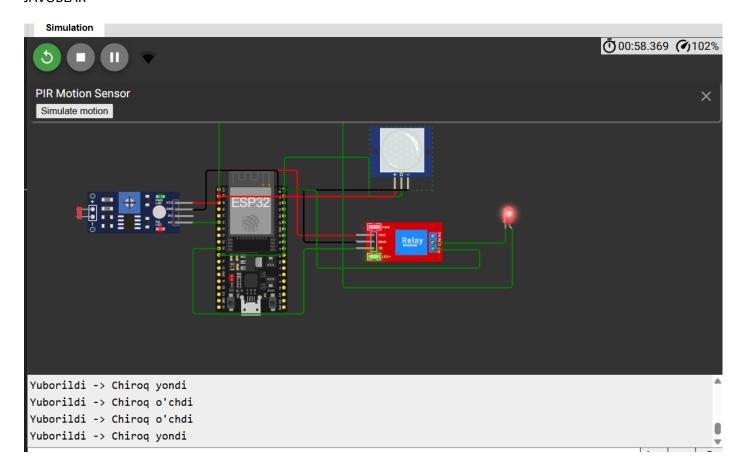
Diagram.json

```
(
"version": 1,
```

```
"author": "ww",
 "editor": "wokwi",
 "parts": [
   { "type": "wokwi-arduino-uno", "id": "uno", "top": 0, "left": 0, "attrs": {} },
     "type": "board-ssd1306",
     "id": "oled1",
     "top": -54.46,
     "left": 336.23,
     "attrs": { "i2cAddress": "0x3c" }
   },
     "type": "wokwi-led",
     "id": "led1",
     "top": 130.8,
     "left": 426.2,
     "attrs": { "color": "yellow" }
   },
   { "type": "wokwi-led", "id": "led2", "top": 130.8, "left": 359, "attrs": { "color":
"red" } },
     "type": "wokwi-led",
     "id": "led3",
     "top": 130.8,
     "left": 503,
     "attrs": { "color": "green" }
   },
     "type": "wokwi-resistor",
     "id": "r1",
     "top": 283.2,
     "left": 354.65,
     "rotate": 90,
     "attrs": { "value": "220000" }
   },
     "type": "wokwi-resistor",
     "id": "r2",
     "top": 283.2,
     "left": 421.85,
     "rotate": 90,
     "attrs": { "value": "220000" }
   },
     "type": "wokwi-resistor",
     "id": "r3",
     "top": 283.2,
     "left": 498.65,
     "rotate": 90,
     "attrs": { "value": "220000" }
```

```
"connections": [
    [ "led2:C", "uno:GND.2", "green", [ "v57.6", "h-230" ] ],
    [ "led2:A", "r1:1", "green", [ "v0" ] ],
              "uno:GND.2", "green", [ "v76.8", "h-249.2" ] ],
    [ "led1:C",
    [ "led1:A", "r2:1", "green", [ "v0" ] ],
    [ "led3:C", "uno:GND.2", "green", [ "v67.2", "h-335.6" ] ],
    [ "led3:A", "r3:1", "green", [ "v0" ] ],
    [ "r1:2", "uno:2", "green", [ "h-403.2", "v-356.4", "h259.2" ] ],
    [ "r2:2", "uno:3", "green", [ "h0", "v27.6", "h-499.2", "v-412.8", "h259.2" ] ],
    [ "r3:2", "uno:4", "green", [ "h0", "v46.8", "h-230.4", "v-384", "h-76.8", "v19.2" ]
],
    [ "oled1:GND", "uno:GND.1", "black", [ "v-48", "h-297.6" ] ],
    [ "oled1:VCC", "uno:5V", "red", [ "v-28.8", "h-76.65", "v364.8", "h-144" ] ],
     "oled1:SCL",
      "uno:A5",
     "green",
     [ "v-28.8", "h67.5", "v172.8", "h-124.8", "v115.2", "h-96" ]
    [ "oled1:SDA", "uno:A4", "green", [ "v-19.2", "h38.47", "v192", "h-124.8", "v96", "h-
67.2"]
 ],
  "dependencies": {}
```

3. ESP32 dan foydalangan holda MQTT brokerga xabar yuborish (MQTT broker: broker.hivemq.com) ESP32, LDR, RELE va MQTT broker orqali quyidagi shartlarni bajaruvchi loyiha tuzing: - ESP32 WiFi tarmog'iga ulansin hamda, Serial monitorga "WiFiga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - ESP32 MQTT tizimiga ulansin hamda, Serial monitorga "MQTT brokerga ulandi" yozuvi chiqarilsin. - Ulanish amalga oshirilgach PIR sensori holatini MQTT brokerga yuboring: "Yuborildi -> Chiroq yondi" yoki "Yuborildi -> Chiroq o'chdi".

Dastur kodi

```
#include <WiFi.h>
#include <PubSubClient.h>

// Wi-Fi sozlamalari
const char* ssid = "Wokwi-GUEST";
const char* password = "";

// MQTT broker
const char* mqtt_server = "broker.hivemq.com";

// Pinlar
const int pirPin = 27;
const int ldrPin = 35; // A0
const int relayPin = 26;

// Chegara (LDR)
const int ldrThreshold = 500;

WiFiClient espClient;
PubSubClient client(espClient);

void setup_wifi() {
    delay(10);
```

```
Serial.begin(115200);
  Serial.println();
  Serial.print("WiFiga ulanmoqda: ");
  Serial.println(ssid);
 WiFi.begin(ssid, password);
 while (WiFi.status() != WL_CONNECTED) {
    delay(500);
    Serial.print(".");
  Serial.println();
  Serial.println("WiFiga ulandi");
  Serial.print("IP: ");
  Serial.println(WiFi.localIP());
void reconnect() {
 while (!client.connected()) {
    Serial.print("MQTT brokerga ulanmoqda...");
    String clientId = "ESP32Client-" + String(random(0xffff), HEX);
    if (client.connect(clientId.c_str())) {
      Serial.println("MQTT brokerga ulandi");
    } else {
      Serial.print("Xatolik. Kod: ");
      Serial.print(client.state());
      delay(5000);
    }
  }
void setup() {
 pinMode(pirPin, INPUT);
  pinMode(relayPin, OUTPUT);
  digitalWrite(relayPin, LOW);
  setup_wifi();
  client.setServer(mqtt_server, 1883);
void loop() {
  if (!client.connected()) {
    reconnect();
  client.loop();
  int motion = digitalRead(pirPin);
  int ldrValue = analogRead(ldrPin);
  if (motion == HIGH && ldrValue < ldrThreshold) {</pre>
    digitalWrite(relayPin, HIGH); // Chiroq yoqilsin
    client.publish("esp32/chiroq", "Yuborildi -> Chiroq yondi");
```

```
Serial.println("Yuborildi -> Chiroq yondi");
} else {
    digitalWrite(relayPin, LOW); // Chiroq o'chirilsin
    client.publish("esp32/chiroq", "Yuborildi -> Chiroq o'chdi");
    Serial.println("Yuborildi -> Chiroq o'chdi");
}

delay(2000); // 2 soniya kutish
}
```

Diagram.json

```
"version": 1,
"author": "wokwi",
"editor": "wokwi",
"parts": [
 { "type": "board-esp32-devkit-c-v4", "id": "esp", "top": -19.2, "left": -4.76, "attrs": {} },
  "type": "wokwi-photoresistor-sensor",
  "id": "ldr1",
  "top": 12.8,
  "left": -210.4,
  "attrs": {}
 { "type": "wokwi-pir-motion-sensor", "id": "pir1", "top": -82.4, "left": 223.02, "attrs": {} },
 { "type": "wokwi-relay-module", "id": "relay1", "top": 57.8, "left": 201.6, "attrs": {} },
 { "type": "wokwi-led", "id": "led1", "top": 25.2, "left": 407, "attrs": { "color": "red" } }
],
"connections": [
[ "esp:TX", "$serialMonitor:RX", "", [] ],
 [ "esp:RX", "$serialMonitor:TX", "", [] ],
 [ "pir1:OUT", "esp:27", "green", [ "v9.6", "h-48.14", "v-57.6", "h-124.8", "v48" ] ],
 ["pir1:VCC", "esp:3V3", "red", ["v9.6", "h-124.8"]],
[ "pir1:GND", "esp:GND.2", "black", [ "v0" ] ],
 [ "relay1:VCC", "esp:3V3", "red", [ "h-86.4", "v-96", "h-105.6" ] ],
 [ "relay1:GND", "esp:GND.2", "black", [ "h-76.8", "v-58" ] ],
 [ "relay1:IN", "esp:26", "green", [ "h-76.8", "v95.8", "h-163.2", "v-19.2" ] ],
["ldr1:VCC", "esp:3V3", "red", ["h0"]],
 ["ldr1:GND", "esp:GND.2", "black", ["h19.2", "v-58", "h105.6", "v9.6"]],
 ["esp:35", "ldr1:AO", "green", ["h0"]],
[ "relay1:NO", "esp:GND.2", "green", [ "h68.4", "v27", "h-240", "v-96" ] ],
 [ "led1:C", "relay1:COM", "green", [ "v0" ] ],
 ["led1:A", "esp:3V3", "green", ["v86.4", "h-249.6", "v-259.2", "h-201.6"]]
],
"dependencies": {}
```